

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH**

Nguyễn Thành Tài

**CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN
KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG VÀ TÁC ĐỘNG CỦA NÓ
ĐẾN KẾT QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA CÁC DOANH
NGHIỆP NGÀNH DỆT MAY TẠI VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Tp. Hồ Chí Minh – Năm 2020

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ TP. HỒ CHÍ MINH**

Nguyễn Thành Tài

**CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN
KẾ TOÁN MÔI TRƯỜNG VÀ TÁC ĐỘNG CỦA NÓ
ĐẾN KẾT QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA CÁC DOANH
NGHIỆP NGÀNH DỆT MAY TẠI VIỆT NAM**

Chuyên ngành: Kế toán

Mã số: 9340301

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

1. PGS.TS. TRẦN PHƯỚC
2. PGS.TS. HUỖNH ĐỨC LỘNG

Tp. Hồ Chí Minh – Năm 2020

LỜI CAM ĐOAN

“Các nhân tố ảnh hưởng đến kế toán môi trường và tác động của nó đến kết quả hoạt động của các doanh nghiệp ngành dệt may tại Việt Nam” là công trình nghiên cứu của tác giả, tác giả thực hiện đề tài này theo hướng dẫn của PGS.TS.Trần Phước và PGS.TS.Huỳnh Đức Lộc. Các nghiên cứu mà tác giả có kế thừa đều được trích dẫn cụ thể, rõ ràng, các số liệu về kết quả nghiên cứu trong luận án này là trung thực, và chưa được công bố trong các công trình nghiên cứu khác ngoại trừ các bài báo do chính tác giả rút trích từ kết quả đã nghiên cứu .

Nguyễn Thành Tài

LỜI CẢM ƠN

Tác giả chân thành cảm ơn quý thầy cô của Khoa Kế Toán cùng quý thầy cô đã tham gia giảng dạy các môn học thuộc chương trình đào tạo NCS của Trường Đại học Kinh tế TP HCM đã tận tình giảng dạy, hướng dẫn, chia sẻ những kinh nghiệm thực tế vô cùng quý báu.

Tác giả xin gửi lời cảm ơn chân thành đến hai thầy hướng dẫn trực tiếp là PGS.TS. Trần Phước và PGS.TS. Huỳnh Đức Lộc, đã tận tình hướng dẫn tác giả từ lúc hình thành ý tưởng ban đầu cho đến luận án được hoàn thành.

Xin gửi lời cảm ơn đến Viện Đào tạo Sau Đại học Trường Đại học Kinh tế TP HCM, Quý chuyên gia, các đơn vị hỗ trợ khảo sát đã nhiệt tình hỗ trợ tác giả trong quá trình học tập và thực hiện luận án

Chân thành cảm ơn Quý Thành viên Hội đồng các cấp đã có những nhận xét, góp ý xác đáng giúp tác giả hoàn thiện luận án của mình.

Đặc biệt tác giả chân thành cảm ơn các đồng nghiệp, gia đình đã động viên và tạo điều kiện thuận lợi để tác giả có động lực, điều kiện tốt nhất để hoàn thành luận án.

Nghiên cứu sinh

NGUYỄN THÀNH TÀI

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	iii
LỜI CẢM ƠN	iv
MỤC LỤC	v
CÁC TỪ VIẾT TẮT TIẾNG VIỆT	xii
CÁC TỪ VIẾT TẮT VÀ THUẬT NGỮ TIẾNG ANH.....	i
DANH MỤC BẢNG BIỂU	iii
DANH MỤC HÌNH VẼ.....	v
PHẦN MỞ ĐẦU.....	1
1. Sự cần thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu NC và câu hỏi NC	4
3. Đối tượng NC	5
4. Phạm vi NC	5
5. Phương pháp nghiên cứu	5
- PPNC định tính	6
- PPNC định lượng	6
6. Những đóng góp mới của luận án.....	6
6.1 Về mặt lý luận, khoa học.....	6
6.2 Về mặt thực tiễn	7
7. Kết cấu của luận án.....	7
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ CÁC NC	8
1.1. Tổng quan các NC trên thế giới.....	8
1.1.1. Các NC có liên quan đến KTMT	9
1.1.1.1. Các NC liên quan đến công bố thông tin KTMT trong DN	9
1.1.1.2. Các NC liên quan đến tổ chức KTQTMT trong DN	15
1.1.2. Các NC liên quan đến NTTĐ đến KTMT.....	17
1.1.2.1. Các NC liên quan đến các NTTĐ đến vấn đề công bố thông tin KTMT.....	18
1.1.2.2. Các NC liên quan đến các NTTĐ đến việc thực hiện KTTQMT.....	19
1.1.3. Các NC liên quan đến MQH giữa KTMT với KQHĐ của DN	22

1.1.3.1. Các NC liên quan đến MQH giữa công bố thông tin KTMT với lợi ích, hiệu quả tài chính, MT của DN.....	22
1.1.3.2. Các NC liên quan đến lợi ích của KTQTMT	24
1.2. Tổng quan các NC trong nước.....	27
1.2.1. Các NC liên quan đến KTMT	28
1.2.2. Các NC liên quan đến các NTTĐ đến KTMT	31
1.2.3. Các NC liên quan đến MQH giữa tổ chức KT với KQHĐ của DN.....	32
1.3. Nhận xét.....	33
1.4. Khoảng trống NC và xác định vấn đề NC	35
1.4.1. Khoảng trống NC	35
1.4.2. Xác định vấn đề NC	36
Tóm tắt chương 1	37
CHƯƠNG 2: CƠ SỞ LÝ THUYẾT	38
2.1. Tổng quan về KTMT	38
2.1.1 Các khái niệm.....	38
2.1.1.1 Môi Trường	38
2.1.1.2 Báo cáo môi trường.....	38
2.1.1.3 KTMT và phân loại KTMT.....	39
2.1.2 Nội dung về KTMT.....	41
2.1.2.1 Tài sản môi trường.....	41
2.1.2.2 Nợ phải trả môi trường	42
2.1.2.3 Thu nhập môi trường	43
2.1.2.4 Chi phí môi trường.....	43
2.1.2.5 Kế toán dòng vật liệu	45
2.1.2.6 Dự toán môi trường	46
2.1.2.7 Công bố thông tin (CBTT)	47
a. Chính sách chung về môi trường	48
b. Các thông tin kế toán có liên quan đến môi trường.....	48
2.1.3 Thực hiện KTMT	50

2.1.3.1	Về mặt nội dung.....	51
2.1.3.2	Về mặt hình thức tổ chức.....	51
a.	Đối với tổ chức bộ máy kế toán	51
b.	Tổ chức công tác KT	51
2.2	MQH giữa KTMT và KQHĐ của DN.....	53
2.2.1	KQHĐ của DN.....	53
2.2.2	MQH giữa KTMT và KQHĐ của DN:	54
2.3	Các lý thuyết nền	56
2.3.1	Lý thuyết ngẫu nhiên.....	56
2.3.1.1	Nội dung lý thuyết	56
2.3.1.2	Vận dụng lý thuyết ngẫu nhiên vào các NC trước có liên quan:	56
2.3.1.3	Áp dụng lý thuyết ngẫu nhiên vào NC này.....	57
2.3.2	Lý thuyết thể chế	58
2.3.2.1	Nội dung lý thuyết	58
2.3.2.2	Vận dụng lý thuyết thể chế vào các NC trước có liên quan:	58
2.3.2.3	Áp dụng lý thuyết thể chế vào NC này.....	59
2.3.3	Lý thuyết hợp pháp.....	60
2.3.3.1	Nội dung lý thuyết	60
2.3.3.2	Vận dụng lý thuyết hợp pháp vào NC trước có liên quan:	61
2.3.3.3	Áp dụng lý thuyết hợp pháp vào NC này	62
2.3.4	Lý thuyết các bên liên quan	62
2.3.4.1	Nội dung lý thuyết	62
2.3.4.2	Vận dụng lý thuyết CBLQ vào các NC trước có liên quan	63
2.3.4.3	Áp dụng lý thuyết CBLQ vào NC này.....	64
2.3.5	Lý thuyết phân tích lợi ích – chi phí	65
2.3.5.1	Nội dung lý thuyết	65
2.3.5.2	Vận dụng lý thuyết phân tích lợi ích – chi phí vào NC trước có liên quan:	66
2.3.5.3	Áp dụng lý thuyết phân tích lợi ích – chi phí vào NC này	66

2.4 Các NTTĐ đến KTMT	67
2.5 Phát triển giả thuyết NC đề xuất.....	68
2.5.1 Các NTTĐ đến KTMT	68
2.5.1.1 Qui mô DN.....	68
2.5.1.2 Các bên liên quan.....	69
2.5.1.3 Kiểm toán.....	70
2.5.1.4 Nguồn lực tài chính.....	70
2.5.1.5 Trình độ của nhân viên	71
2.5.1.6 Các qui định	72
2.5.1.7 Ngành nghề	73
2.5.1.8 Tôn giáo	73
2.5.2 KTMT tác động đến KQHĐ của DNNDM tại VN	74
2.6 Mô hình NC đề xuất	75
2.7 Thang đo đề xuất	77
Tóm tắt chương 2	79
CHƯƠNG 3: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	80
3.1. Thiết kế nghiên cứu	80
3.1.1. Lựa chọn PPNC.....	80
3.1.2. PP thu thập dữ liệu sơ cấp	81
3.1.2.1. Quan sát	81
3.1.2.2. Phỏng vấn / Thảo luận tay đôi	81
3.1.3. PP thu thập dữ liệu thứ cấp	82
3.1.4. Khung nghiên cứu	83
3.1.5. Qui trình NC hỗn hợp.....	84
3.2. Qui trình NC	85
3.3. PPNC định tính	88
3.3.1. Lựa chọn và vận dụng PPNC định tính.....	88
3.3.2. Thảo luận, thu thập ý kiến chuyên gia	89
3.3.2.1. Số lượng chuyên gia:	89

3.3.2.2. Tiêu chí lựa chọn chuyên gia.....	90
3.3.2.3. Dàn ý thảo luận, thu thập ý kiến chuyên gia	91
3.3.2.4. Tiến hành thảo luận, thu thập ý kiến chuyên gia	91
3.4. Phương pháp NC định lượng	92
3.4.1. Bảng câu hỏi khảo sát.....	93
3.4.2. Tiến hành khảo sát thu thập dữ liệu	94
3.4.3. Đo lường và tính toán dữ liệu	95
Tóm tắt chương 3	100
CHƯƠNG 4: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN	101
4.1. Tổng quan ngành dệt may VN.....	101
4.2. Kết quả NC định tính	102
4.2.1. Kết quả thảo luận chuyên gia.....	102
4.2.2. Các giả thuyết và mô hình nghiên cứu chính thức.....	107
4.2.3. Nhân tố và thang đo chính thức	108
4.3. Kết quả NC định lượng.....	111
4.3.1. Thực trạng KTMT trong các DNDMTVN.....	111
4.3.2. Thống kê mô tả.....	113
4.3.3. Kiểm định thang đo NC	114
4.3.3.1. Kiểm định thang đo các NTTĐ	114
a. Kiểm định độ tin cậy (Cronbach's Alpha)	114
b. Phân tích EFA đối với thang đo về các NTTĐ	116
c. Phân tích CFA đối với thang đo về các NTTĐ	117
4.3.3.2. Kiểm định thang đo KTMT	120
a. Kiểm định độ tin cậy (Cronbach's Alpha) thang đo KTMT (ORGA)...	120
b. Phân tích EFA đối với thang đo KTMT.....	120
c. Phân tích CFA đối với thang đo KTMT	121
4.3.3.3. Kiểm định thang đo KQHĐ của DN (BENE)	122
a. Kiểm định độ tin cậy (Cronbach's Alpha) thang đo KQHĐ của DN	122
b. Phân tích EFA đối với thang đo KQHĐ của DN.....	123

c. Phân tích CFA đối với thang đo KQHĐ của DN.....	124
4.3.4. Kiểm định mô hình, các giả thuyết NC thông qua mô hình SEM	125
4.3.4.1. Kiểm định mô hình lý thuyết.....	125
4.3.4.2. Kiểm định các giả thuyết của mô hình	128
4.3.4.3. Kiểm định ước lượng mô hình lý thuyết bằng PP Bootstrap.....	129
4.3.4.4. Kết quả kiểm định các giả thuyết của mô hình.....	130
4.4. Bàn luận	131
4.4.1. Độ tin cậy của thang đo:.....	131
4.4.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến KTMT và tác động của nó đến KQHĐ của các DNNDM tại VN	132
Tóm tắt chương 4.....	142
CHƯƠNG 5: KẾT LUẬN VÀ MỘT SỐ HÀM Ý	143
5.1. Kết luận.....	143
5.2. Một số hàm ý rút ra từ NC.....	146
5.3. Đóng góp khoa học của luận án.....	150
5.4. Hạn chế và hướng NC tiếp theo.....	151
5.4.1 Những hạn chế của luận án	151
5.4.2 Hướng NC tiếp theo	151
Tóm tắt chương 5	152
KẾT LUẬN.....	153
TÀI LIỆU THAM KHẢO	154
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CỦA TÁC GIẢ	173
PHỤ LỤC 3.1 DANH SÁCH CÁC CHUYÊN GIA THAM GIA THẢO LUẬN ..	1/ PL
PHỤ LỤC 3.2. PHIẾU THU THẬP Ý KIẾN CHUYÊN GIA.....	2/ PL
PHỤ LỤC 3.3 BẢNG KHẢO SÁT	6/ PL
PHỤ LỤC 3.4 DANH SÁCH CÔNG TY THAM GIA KHẢO SÁT	12/ PL
PHỤ LỤC 4.1 BẢNG TỔNG HỢP Ý KIẾN CHUYÊN GIA.....	41/ PL
PHỤ LỤC 4.2: KẾT QUẢ THỐNG KÊ MÔ TẢ	57/ PL
PHỤ LỤC 4.3 KIỂM ĐỊNH ĐỘ TIN CẬY CRONBACH'S ALPHA	65/ PL